

BUITEN

9^e JAARGANG N°. 3.

ZATERDAG 16 JANUARI 1915.

Schmabelst.
Foto C. Steenbergh.

KASTEEL NYENRODE. SALON.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

VADERTJE LANGBEEN, DOOR JEAN WEBSTER (3) . . .	BLZ. 26
HET KASTEEL NYENRODE, (VERVOLG), DOOR J. F. L. DE	
BALBIAN VERSTER, GEÏLLUSTREERD . . .	BLZ. 25, 28—32
BUITEN, (VERVOLG), DOOR JOH. W. BROEDELLET . . .	BLZ. 29
HET BOMBARDEMENT VAN BELGRADO IN 1862, DOOR	
S. VAN PRAAG	„ 32
MERKWAARDIGE TARIEVEN, DOOR JOHAN DE ZEEUW. . .	„ 33
BELGISCHE VLUCHTELINGEN IN DE STIFTSKERK TE WEER-	
SELO, DOOR G. J. TER KUILE, GEÏLLUSTREERD . . .	BLZ. 33—35
GRETA'S SINTERKLAAS, DOOR G. C. GREFE . . .	BLZ. 34
DE VIJAND TE ELBURG EN FRANEKER!	„ 36
HET NEDERLAND-INDISCHE LEGER IN GEVECHTSONOEFENING.	
ILLUSTRATIES	„ 36

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers versoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

VADERTJE LANGBEEN.

door JEAN WEBSTER.

(3) (Geautoriseerde vertaling uit het Engelsch).

Woensdag.

Mijn lieve Vadertje Langbeen,

IK heb mijn naam veranderd!

In den lijst der studenten sta ik nog heel deftig als Jerusha aangegeven maar overal anders heet ik nu Judy. Het is toch eigenlijk naar, dat je jezelf een lievelingsnaam moet geven, maar ik heb hem toch niet heelemaal zelf bedacht. Freddy Perkins noemde me zoo, toen hij nog niet goed kon praten.

Ik wou dat die Juffrouw Lippett zich een beetje meer moeite gaf om aardige namen voor ons uit te zoeken. De achternamen haalt ze uit het telefoonboek — als je het opslaat, zul je Abbott op de eerste bladzij vinden — en de voornamen pikt ze overal uit op. Jerusha heeft ze eens op een grafsteen gelezen. O, ik had toch altijd zóó het land aan dien afschuwelijken naam! Maar Judy vind ik wel aardig. Weet je, het past eigenlijk heelemaal niet bij mij; een lief klein kindje met zonnige, blauwe oogen moest zoo heeten, een, die door de heele familie vertroeteld en geknuffeld wordt en zonder eenige moeite zijn weg in het leven vindt. Zou het niet heerlijk zijn ook zoo'n kind te wezen? Ik mag een heeleboel fouten hebben maar dat kan toch niemand mij nazeggen, dat ik door mijn familie bedorven ben. Ik vind het toch prettig om me voor te stellen, dat ze het wél gedaan hebben! Doe me een plezier en noem me in het vervolg nooit anders dan Judy, wil je?

Wil je nog meer van me weten? Ik heb drie paar glacés. Ik heb wel eens met Kerstmis wollen wanten gekregen, maar nog nooit echte handschoenen met vijf vingers. En dan glacés! Is het geen rijkdom! Lach niet, ik moet je nog iets biechten. Ik trek ze elk oogenblik uit en aan en vind het alleen maar doodjammer, dat ik ze niet in de klas kan dragen!

(Daar luidt de etensbel. Dag!).

Vrijdag.

O Vadertje Langbeen, ik heb je zoo iets prettigs te vertellen! De Engelsche leerares zei, dat mijn laatste opstel veel oorspronkelijke gedachten inhoudt. Dat zei ze woordelijk, zeg! Je kunt het haast niet gelooven, hè, als je denkt aan het leven, dat ik achttien heele jaren heb moeten leiden. Zooals je wel weet (en zeker ook van harte goedkeurt) is het doel van het John Grier Home om 97 vondelingen in 97 gelijk- en gelijkvormige kinderen te herscheppen.

Ja, van mijn buitengewonen teekenaanleg gaf ik al in mijn prilste jeugd blijk, getuige de vele spotprentjes op Juffrouw Lippett op de deur van de loods.

Ik hoop, dat ik je niet kwets, wanneer ik het instituut zoo bekritisiseer. Je weet wel, dat jij de grootste macht in handen

hebt want als je me al te brutaal vindt, kun je altijd een eind aan mijn maandgeld maken. Het is niet erg beleefd, dat ik dat zeg, hè Vadertje, maar hoe kun je ook van mij manieren verwachten; een vondelingengesticht is nu eenmaal geen jongedameskostschool.

Zeg, weet je, het is niet het werk, dat me hier zwaar valt, het moeilijkste is voor mij onze vrije tijd. Ik weet haast nooit, waar de meisjes het over hebben. Hun grappen schijnen op dingen betrekking te hebben, die iedereen behalve ik hier weet. Ik ben een vreemde eend in de bijt en versta hun taal niet. O, het is een ellendig gevoel en ik heb het mijn heele leven gehad. Op de middelbare school stonden de meisjes in groepjes bij elkaar en keken naar mij. Ik was altijd alleen en heel anders dan de anderen en iedereen vond me gek. Ik voelde „John Grier Home" op mijn voorhoofd branden. Een paar, die medelieden met me hadden, kwamen dan wel eens naar me toe en zeiden iets tegen me. O, ik had het land aan iedereen maar nog het allermeest aan die medelijdende schapen.

Niemand weet hier, dat ik uit een vondelingengesticht kom. Ik vertelde Sallie McBride, dat mijn ouders gestorven waren en dat een lieve, oude heer mij naar College had gestuurd. En dat is tot zoover ook heelemaal waar. Denk nu alsjeblieft niet, dat ik laf ben, maar begrijp dan toch, Vadertje, ik wou zoo graag net als de andere meisjes zijn en dat ellendige gesticht zou nog mijn heele leven kunnen bederven. Daardoor alleen ben ik anders dan gewone meisjes maar als ik dat huis den rug toe draai en er nooit meer aan denk, dan geloof ik, dat ik nog net zoo als de anderen kan worden. Want ik geloof toch niet, dat er een werkelijk bestaand verschil tusschen ons is. Jij wel?

In elk geval houdt Sallie McBride toch van mij!

Dag Vadertje, hartelijke groeten van

(Née Jerusha).

Judy Abbott.

Zaterdagmorgen.

Ik lees zoo net mijn brief van gisteren over. Hij is niet erg aardig, wel? Maar begrijp je dan ook niet, dat ik vanmorgen over een te voren opgegeven onderwerp moet spreken en repetitie meekunde heb, terwijl het met dat al nog vreeselijk koud is bovendien?

Zondag.

Ik vergat mijn brief gisteren te posten en wil er nu nog even een verontwaardigd P. S. bijschrijven. Vanmorgen preekte een bisschop hier en *waarover denk je wel, dat hij het had?*

„De schoonste belofte in den Bijbel is deze: „De armen zult gij altijd bij u hebben". De armen zijn hier op aarde opdat wij barmhartigheid zullen leeren."

Luister goed, dan zul je begrijpen, dat de armen zoo'n soort nuttig huisdier in de wereld uitmaken. Wanneer ik hier niet een volmaakte lady moest wezen, zou ik na den dienst naar hem toegegaan zijn en hem eens flink hebben verteld, wat ik daarover wel dacht.

Lieve Vadertje Langbeen,

Ik ben in het Korfbal Twaalfstal en ik wou, dat je de rozet op mijn linkerschouder eens kon zien. Ze is blauw met bruin en binnenin een klein oranje knopje. Julia Pendleton wilde ook in het Twaalfstal komen maar ze kwam er lekker niet in. Hoera!

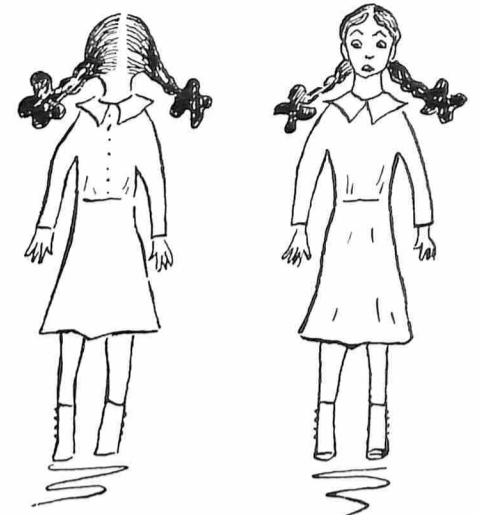
Nu zie je eens, wat een min schepseltje ik ben.

O, ik vind het hier hoe langer hoe prettiger. Ik houd van de meisjes en de leeraresen en de lessen en de openlucht-spelen en ook van het eten, dat we hier krijgen. Zeg, we krijgen twee keer in de week roomijs en nooit meer maismeelpap. Je wou eigenlijk maar één keer in de maand van me hooren, is het niet, en ik aan, Vadertje, wat heb ik niet veel nieuws beleefd in dien korten tijd! Ik ben zoo opgewonden, dat ik er wel met iemand over moet spreken en jij bent de eenige, die ik ken. Erger je dus maar niet als ik het je zoo erg vaak lastig maak. Ik zal wel gauw weer tot bedaren komen en als mijn geschrijf je verveelt, wel, dan kun je mijn brieven altijd verscheuren en ze in je papiermand gooien.

VONDELINGEN TYPE

van achteren

van voren

'k Beloof je plechtig, je nu niet meer te schrijven voor midden November.

Dag,
Je kleine babbelleke
Judy Abbott.

15 November.

Lieve Vadertje Langbeen,
Luister eens naar wat ik vandaag weer heb geleerd:
De ruimte van de bolle oppervlakte van de kegels van een regelmatige pyramide is het halve product van de som van de omtrek van zijn basis en de hoogte van elk van zijn trapeziums.
Het klinkt niet erg waarschijnlijk, maar het is toch zoo en ik kan het bewijzen ook.

Ik heb je nog nooit over mijn kleeren gesproken, wel Vadertje? Nu, hoor dan eens:

Ik heb zes japonnen, allemaal nieuw en mooi en extra voor mij gekocht en niet eerst voor een ander, die er nu uitgegroeid is. Misschien begrijp je niet eens, wat voor een punt van belang dat wel in het leven van een John-Grier-Home-kind uitmaakt. Ik heb ze alle zes van jou gekregen en ik ben er je heel, heel dankbaar voor. Het is een zalig gevoel een goede opleiding te krijgen maar toch is het niets, vergeleken bij het overstelpend genot, de eigenares van zes nieuwe japonnen te zijn. Juffrouw Pritchard, die zooals je weet een geregelde bezoeker van het J. G. H. is, heeft ze voor me uitgezocht — gelukkig niet Juffrouw Lippett! Ik heb een avondjapon, zacht roze voile op roze zij gewerkt (als ik die aan heb, ben ik heusch mooi) en een blauwe japon om naar de kerk te gaan en een japon voor 's avonds aan tafel, roode voile met een mooien Liberty rand (net een Zigeunersmeisje is kleine Judy dan) en weer een andere met een roze zijden ceintuur en een grijs mantelcostuum en een daagsche japon om onder de les te dragen. Julia Rutledge Pendleton zou het niet veel bijzonders vinden maar voor Jerusha Abbott is het een schat!

Nu denk je zeker: wat is ze toch een dom, frivol klein ding en waarvoor heb ik haar nu eigenlijk naar College gestuurd.

Maar kijk eens, Vadertje, als je, zooals ik, je heele leven lang geruite katoenen jurken hebt moeten dragen, zou je wel kunnen begrijpen, wat ik nu voel. En toen ik naar de middelbare school ging, brak er voor mij nog een veel ergeren tijd dan die met de geruite jurken aan.

Toen kreeg ik de afleggers van de kinderen uit mijn klas.

O, je weet niet hoe vreeselijk ik het vond, in die afleggertjes op school te komen! Ik was er zeker van, dat ik in de klas naast het meisje moest zitten, dat mijn kleeren eerst had opgedragen en ik voelde, dat ze zou gaan gichelen en fluisteren en ginnegappen met de anderen en er pret over zou maken. Het was zoo vernederend, de afgedragen kleeren van die nesten te moeten dragen, waaraan je zoo het land hebt en het toch niet anders te kunnen! Al kon ik mijn heele verdere leven zijden kousen dragen, dan zou dat toch niet het verdriet uitwisschen, dat ik toen op school heb geleden!

Laatste oorlogsbulletin!!
Nieuws van het slagveld!

Bij de vierde rondte op Donderdag 13 November, dreef Hannibal de voorhoede der Romeinen op de vlucht en leidde de Carthagers over de bergen in de vlakte van Casilinum. Een krijgsbende van licht gewapende Numidiërs kwam in botsing met het voetvolk van Quintus Fabius Maximus. Twee veldslagen en een kleine schermutseling. Na zware verliezen trokken de Romeinen zich terug.

Met de meeste hoogachting, teeken ik

J. Abbott,

uw speciale correspondent van de voorhoede.

P.S. Ik weet, dat ik geen antwoord op mijn brieven mag verwachten en ze hebben me ook genoeg gewaarschuwd, dat ik je niet met vragen mag lastig vallen. Maar één ding zou ik toch zoo graag willen weten. Zeg Vadertje, ben je vreeselijk oud of maar een béetje oud? En ben je heelemaal kaal of heb je alleen maar een klein maantje? Het is zoo vreeselijk vervelend als ik aan jou als aan iets wezenloos moet denken net zooals aan een theorie-regel in de meetkunde.

Gegeven: Een groote, rijke man, die aan meisjes het land heeft maar heel edelmoedig is voor een brutaal klein ding.

Gevraagd: Hoe ziet hij er uit?

Antwoord s.v.p.

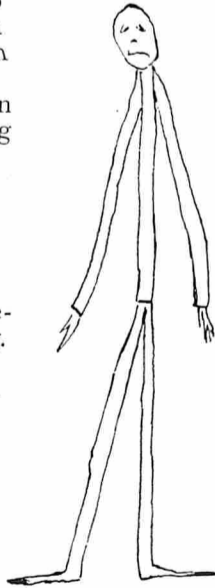
19 December.

Lieve Vadertje Langbeen,
Je hebt nog altijd niet op mijn vraag geantwoord en toch was die van groot belang.
Ben je kaal?

Ik heb bij me zelf nog eens overdacht, hoe je er wel uit moet zien en ik weet het nu precies. Maar als ik den kruin van je hoofd bereik, is mijn heele kennis uitgeput. Het maakt me radeloos! Ik kan maar niet uitmaken of je sneeuw wit haar hebt of wel ravenzwarte lokken of peper-en-zout of wel heelemaal niets.

Hier heb je je portret.

Maar nu de hoofdzaak: moet ik er nog wat haar opplakken?

Wil je weten, wat voor kleur oogen je hebt? Ze zijn grijs en je wenkbrauwen steken als luifels naar voren (in romans spreken ze altijd van dreigende, zwarte wenkbrauwen maar ik vind dat niet leuk), je mond vormt een rechte, besliste lijn, bij de mondhoeken trekt die heel even spottend naar beneden. Zie je wel, dat ik je ken. Je bent een scherpe, oude heer, toch heel aardig maar je hebt een lastig humeur.

(Daar gaat de bel. We moeten naar de kapel).

9.45 n.m.

Ik heb een vaste stelregel, waarvan ik nooit wil afwijken 's avonds studeer ik niet, onverschillig hoeveel opstellen we ook voor den volgende dag hebben opgekregen. Dan lees ik alleen maar mooie boeken en ik heb een massa te lezen, want 18 lange jaren heb ik het niet kunnen doen. Je kunt je heusch niet voor stellen, wat een woestenij van onwetendheid er in mijn hersenen heerscht. Nu eerst krijg ik er zelf een flauw besef van. Van de dingen, die de meeste meisjes van een gewone familie met een eigen thuis en vrienden en een bibliotheek al van kind af aan weten, heb ik nog nooit gehoord.

Ik heb nog nooit „Moeder de Gans” gelezen of „David Copperfield” of „Ivanhoe” of „Asschepoes” of „Blauwbaard” of „Robinson Crusoe” of „Jane Eyre” of „Alice in Wonderland” of iets van Rudyard Kipling. Ik wist niet, dat Hendrik VIII meer dan eens getrouwd was en dat Shelley een dichter was. En nog veel minder, dat de menschen van de apen afstammen en dat het Paradijs maar een mooie mythe is. Ik wist niet, dat R. L. S. de afkorting van Robert Louis Stevenson is en dat George Eliot een vrouw was. Ik had nog nooit een afbeelding van de Mona Lisa gezien en (het is waar maar je zult het haast niet kunnen gelooven) ik had nog nooit van Sherlock Holmes gehoord.

Nu weet ik al die dingen en ook nog een heeleboel meer, maar nu zie je eens hoe ik mijn best moet doen om dat alles in te halen. En is het niet grappig, ik verlang den heelen dag al naar den avond en dan hang ik een bordje met „Niet te spreken” aan den deur en doe mijn mooie warme-roode kimono aan en mijn sandalen. Alle kussens worden op de sofa gegooid, de koperen studeerlamp bij mijn hoofd neergezet en dan ga ik lezen, lezen en nog eens lezen. Eén boek is nooit genoeg, ik heb er altijd vier tegelijk bij de hand. Op het oogblik zijn dat Tennysons gedichten, „Vanity Fair”, Kiplings „Plain Tales” en dan nog (lach niet) „Op eigen wicken” van Louise Alcott. Ik heb gemerkt, dat ik hier het eenige meisje ben, dat dat boek in zijn jeugd niet gelezen heeft. Ik heb het niemand verteld (dan zou ik dadelijk den naam krijgen van een vreemd kind) maar ik ging heel kalm de deur uit en kocht het boek voor \$ 1.12 van mijn zakgeld van de laatste maand. En als er nu iemand een volgende keer over kleverige lemoenen spreekt, weet ik tenminste, wat ze er mee bedoelt.

(Daar heb je de 10 uur-bel. Deze brief is wel erg verward).

Mijnheer,

Zaterdag.

Hiermede heb ik de eer u mede te deelen, dat ik nieuwe ontdekkingen op het gebied van de meetkunde heb gedaan. Vrijdag 11. hebben we ons werk over de parallelogrammen gestaakt en hetzelfde bij de afgeknotte pyramides voortgezet. Wij vinden onzen studieweg hobbelig en zéér steil.

Zondag.

De volgende week begint de Kerstvacantie en wij hebben allen onze koffers voor den dag gehaald. De gangen staan er zoo propvol mee, dat je er haast niet door kunt en wij zijn allemaal zoo dol-ogewonden, dat we haast niet meer aan ons werk denken. Ik krijg beslist een heerlijke vacantielijf! Er is hier een andere nieuweling, die uit Texas komt en ook met de vacantie hier blijft en nu hebben we afgesproken om samen lange wandelingen te maken en — als we ijs krijgen — te leeren schaatsen rijden! Dan is daar nog de heele bibliotheek en drie volle weken om te lezen!!
Dag Vadertje, ik hoop, dat je je even blij voelt als ik me nu!

Altijd, Je Judy.

P.S. Vergeet vooral niet mijn vraag te beantwoorden! Als je het te lastig vindt om te schrijven, kun je je secretaris toch even laten telegrafeeren. B.v.

Mijnheer Smith is heelemaal kaal,
of: Mijnheer Smith is niet kaal,
of: Mijnheer Smith heeft sneeuw wit haar,
en het kwartje, dat het telegram kost,
mag jedan van mijn maandgeld afhouden.
Dag, tot Nieuwjaar! En prettige
Kerstvacantie!

(Wordt vervolgd).

VERBETERING.

Wij ontvingen eenige klachten van lezers en dreigbrieven van lezeressen, die moe en mat zijn geworden van het zoeken naar de heide bij Bloemendaal, waar de op de laatste bladzijde van ons vorig nummer afgebeelde boom gedeeltelijk zou zijn omgewaaid. De lezeressen wenschen, dat wij de kosten, waarop wij hen in dit barre weer hebben gejaagd (doctor's- en apothekersrekening) zullen betalen.

Het spijt ons, te moeten mededeelen, dat wij onmogelijk de verantwoordelijkheid op ons kunnen nemen voor onheilen, door drukfouten in ons blad veroorzaakt. Want, waar heide stond, was door ons weide neergeschreven. Het verwondert ons, dat de goede verstaanders — en dezulken alleen lezen immers „Buiten” — voor wie reeds een half woord genoeg is, dit niet hebben begrepen.

Foto C. Steenbergh

KASTEEL NYENRODE. DE RIDDERZAAL.

HET KASTEEL NYENRODE.

(Vervolg).

SLECHTS vijf jaar is Maria van Wyhe, douairière van Saesfelt, meesteresse geweest op het kasteel. Na haren dood, in 1670, kwam Nyenrode aan haren kleinzoon, Gerard Adriaan Baron van Reede, Heer van Breukelen en Saesfelt.

Nu braken slechte dagen aan. In het oorlogsjaar 1672, gedurende de Fransche invasie, was het Staatsche leger binnen het eigenlijke Holland teruggedrongen. De Franschen werden meester van het geheele Sticht en zij bezetten ook de voornaamste kasteelen langs de Vecht. Voor de gunstige strategische ligging van Nyenrode waren zij niet blind. De Fransche bevelhebber vestigde er daarom zijn hoofdkwartier en liet het kasteel met een zoogenaamden halve maan vóór den ingang, geducht versterken. Zoo vervulde Nyenrode nog eenmaal, en nu voor het laatst, de rol van een echt fort in de frontstelling. De toestand duurde tot September 1673, toen Prins Willem Naarden had ingenomen en zich versterkt had te Nieuwersluis. Hierdoor werd de terugtochtslijn der Franschen bedreigd en zagen zij de kans verkeken om in Holland door te dringen. Zij achtten het onder de omstandigheden zelfs verstandiger Nyenrode te ontruimen, maar alvorens te vertrekken, gingen ze als wandalen te werk. De boomen, die er nog stonden, werden omgehakt, het plantsoen verwoest, de versterkingen vernield, het huis geplunderd. Hiermede nog niet tevreden, werden eenige vaten met buskruit in den kelder gezet, waarna men het kasteel in brand stak. De burgerij van Breukelen zag de vlammen opgaan en kort daarna dreunde het in wijde omgeving van de ontploffingen, die het slot vernielden. Zoo wreekten de Franschen zich over hun gedwongen terugtocht, die met een nederlaag gelijk stond.

Hiermede was het kasteel en het werk van Bernard van den Bongerd voor een groot deel vernietigd. De eigenaar schijnt niet bij machte te zijn geweest om het in zijn vroegeren luister te herstellen. Hij verkocht het daarom in 1675, te zamen met de heerlijkheid Breukelen, voor f 40,000.

Wanneer men wilde afgaan op sommige afbeeldingen, als die in een boek van die dagen „Het Ontroerde Nederland”, dan zou moeten worden aangenomen, dat ook bij dezen nieuwen aanslag op Nyenrode niet veel meer dan enkele muurbrokken bleven staan. De feiten alweer spreken het tegen, want er zijn tal van aanwijzingen dat, er moge dan nog zooveel inwendig zijn verwoest,

het bouwkunstig geheel intact is gebleven. Daarvan getuigt b.v. het mooie, ongerept gebleven poortje aan den hoofdingang met het jaartal 1632 en het monogram van Bernard van den Bongerd en Wilhelmina van Bronckhorst. Hoe dit zij, de nieuwe eigenaar, Johan Ortt met name, heeft het kasteel geheel herbouwd en hij trad daarbij in de voetsporen van zijn voorganger Bernard van den Bongerd, den hersteller van 1634.

Een nieuw geslacht was hiermede opgetreden en in zijn bezit is, met korte onderbreking, het kasteel ruim anderhalve eeuw gebleven. De Ortt's, die behoorden tot een Amsterdamsch regentengeslacht, vermaagschapt aan vele bekende patriciërs, hebben het in eere gehouden, zonder dat er ingrijpende veranderingen werden aangebracht.

Johan Ortt, de eerste in de rij, was bij de overdracht ook eigenaar geworden van het Statengerecht van Breukelen, dat in den ouden tijd het gerecht van den Bisschop van Utrecht, later dat van den Koning van Spanje en na hem altijd het Ortt's gerecht werd genoemd. Hij was gehuwd met Anna Pergens, die van moederszijde met den dichter Pieter Corneliszoon Hooft was verwant. Beider wapens hangen nog in de kerk te Breukelen en op Nyenrode komt menigmaal het alliantiewapen Ortt-Pergens voor, in kraagsteenen en elders. De portretten van dit echtpaar zijn in het bezit van een nazaat, Jhr. Ortt van Schonauwen. In diens bezit is ook een familietafreel waarop Johan Ortt is afgebeeld op een steigerend paard, te midden van zijn eveneens bereden verwanten. Het doek geeft een denkbeeld van den grooten staat en de weelde van de toenmalige bewoners. Na zijn dood werd hij opgevolgd door zijn neef en naamgenoot, Mr. Joan Ortt, commissaris, schepen en kerkmeester te Amsterdam, die gehuwd was met Constantia Jacoba Hop, een dochter van den secretaris der stad. Ook van dit echtpaar bevat de kerk te Breukelen fraaie wapenborden en eveneens heeft de genoemde Jhr. Ortt van Schonauwen beider portretten in zijne verzameling.

Wij zullen de geschiedenis hier niet langer op den voet volgen. In vier opeenvolgende generaties is het kasteel in het bezit van het geslacht Ortt gebleven. Vrouwe Sara Adriana Ortt van Nyenrode, echtgenoot van H. J. L. Heshusius, overleed in 1853, waarna het goed op 19 April 1854 in publieke veiling te Breukelen werd gekocht door den Heer W. H. de Heus, fabrikant te Utrecht.

(Slot volgt).

J. F. L. DE BALBIAN VERSTER.

Foto C. Steenberghe.

KASTEEL NYENRODE. DE HAL.

BUITEN.

(Vervolg).

ZOO'N rustig, weggestopt optrekje voor de zomermaanden, had Rotte gezegd, was net iets voor hem. En als-ie dan in den winter weer eens last van z'n zenuwen kreeg, wist-ie, waar-ie terecht kon. Kon 't makliker? Wanneer je toch zoo rijk was, behoefde je daar niet eens lang over te denken. Dat-ie nog niet had toegehapt!

„Ja, meneer denkt er wel over” zei mevrouw Rotte, zich verslikkend, terwijl ze naar 'n klosje garen bukde, dat gevallen was. Toen ze zich weer oprichtte, had ze 'n kleur als 'n boei. Congesties naar 't hoofd?

„Dan mag meneer wel voortmoake” lachte Ant fijntjes. „Velder hêt ons al 'n bod gedoân. Die heit van 'n moâtschappij opdracht. En je begrijp, zoo'n mooi plekkie as wij hebbe, doâr loere ze op”.

Ant loog, of 't gedrukt stond. Wel makelaarde Velder zoo'n beetje, had lappen grond in commissie en bemoeide zich met bouwerij, maar naar haar gedoetje had-ie nog geen aasje uitgegoid. Hij wist trouwens, dat 't vergeefs zou zijn. Als er verkocht moest worden, waren de Rosebrand's zelf mans genoeg. Ze schaamde zich echter allerminst over 'r ge-jok. Als je wat verdienen wou, moest je kunnen „praten”.

„Zoo, wat u zegt?” ljmde mevrouw Rotte weer. En de beide vrouwen keken elkaar 'n oogenblik doordringend aan.

Toen Kees en de onverzettelijk arbeidzame Nelia terugkwamen van 't land, gedroeg Ant zich ijslijk geheimzinnig. Ze dribbelde met blos-wangetjes al maar heen en weer en 'r lippen beefden. Blijkbaar had ze iets op 't hart. Kees en Nelia, er aan gewend, dat moeder nu en dan met iets bijzonders voor den dag kwam, wachtten kalmpjes af, tot ze uit den hoek zou schieten.

Eindelijk, zich weer achter 'r horretje zettend, deelde ze fluis-terend mee: „We mosten dat jonheertje moâr op zolder loâte sloape”.

„Watte nou?” vroeg Kees, toch wel wat verbaasd. „Joâ, ze kenne onmeuglijk wenne in dat kabinet” vervolgde Ant zachtjes. En ze vertelde van Velder, wat ze gezien had en trok zeer secuur 'r conclusies. Kees en Nelia luisterden scherp toe. Ja, moeder kon wel gelijk hebben.

„En neem die Wullem morgé weer us mee op de woâge” raadde Ant nog. „Hij heit hier zoo weinig”.

Kees krabde z'n kop. 'n Uitgerekende, als z'n wijf toch was! Hij had er altijd weer plezier in.

„Best” zei-ie dan, want hij was de gewilligheid zelve. „Moâr” stelde-ie als voorwaarde, en z'n scheeve mond vertrok zich weer in herinnering aan 't grappige voorval van gister, „z'n fluitje wil ik neit meer hooren”.

„Nou, dat zeg ik ook” lachte Nelia gul. En meteen ging ze brood snijen.

Met 'n zucht keek Ant naar 't „hôtel”, waarop ze door 'r raam zoo mooi 't gezicht had zonder dat ze zelf in den kijkerd liep. 'n Triomf-gevoel deed 'r daarop de oogen even sluiten. Ze zouden Velder vóór zijn, asjeblijft! Je moest vroeger opstaan, wou je 't winnen van de Rosebrand's!

VII.

„Maar je laat 'm d'r toch voor betalen?” drong mevrouw Rasch aan. Nu 't om duitjes ging, kwam de solide timmermans-dochter weer bij 'r boven, niettegenstaande 'n licht-blauwe peignoir van bijkans doorzichtige stof (de rose hing over de lijn op 't veldje aan de bijkeuken) 'r nimfig omhulde. „Zoo'n rijke man!”

Rasch streek door z'n haren, of liever, wilde er door strijken, maar hij greep in 't ijle. Gister namelijk had-ie z'n overdadige hoofd-bedekking in 'n loszinnige bui kalm laten millimeteren — Rasch hield er nu eenmaal van, z'n omgeving nu en dan door 'n daad van geweld te imponeeren — wat 'm schier onherkenbaar had gemaakt. 't Was, dat-ie z'n eeuwige Manchester en woud loopers-riem niet had afgelegd. Anders zou ook wellicht z'n vrouw 'n oogenblik gearzeld hebben, in hem den haar zeer bekenden dorpsgenoot te zien.

Rasch trachtte dus door z'n haar te strijken. Toen 'm dit echter niet gelukte, pakte-ie z'n hals van achter beet, terwijl z'n andere hand tusschen z'n riem stak, en hij zei gemelijk:

„Wat komt dat er nu op aan?”

„Wat of dat er op aankomt?” maakte mevrouw Rasch zich druk, waarbij de gezonde kleur van haar wangen tot 'n zons-ongegang steeg. „Je zal toch niet gek zijn? Zijn we op eens zoo rijk geworden, dat jij les kan geven voor niets? Als vader dat hoorde! Je hebt toch 'n gezin!”

Lord Spinazie hield z'n hals vast, alsof-ie daar proeven mee nam. Onderwijl masseerde z'n linkerhand wild z'n ontredderden schedel, die wel 'n zaai-land leek, waarop 't nog niet wilde groeien. Z'n oogen schoten flitsende vlammen en z'n gezicht vertrok zich krampachtig. In 't kort, hij deed alle moeite, er weer zoo vrij-

gevochten en menschen-eterig uit te zien als voorheen. Gelijk 'n tweeden Simson echter gelukte hem dit niet: z'n oude kracht was door de wreede *tondeuse* weggegrist. Maanden zouden er mee heengaan, alvorens-ie in z'n vroegere verschrikking zou rondstappen door 't vredige Bladerveel.

„Elisabeth!”

Dit was alles, wat de Manchester-man op den uitval van zijne dierbare antwoordde. De toon echter, waarop-ie die klinkende naam uitstiet, sprak 'n werelddeel. De uitwerking was direct enorm. Verschrikt scheen de blauw-omhulde twee duim in te korten. Nog poogde ze zich met 'n aarzelend woord tegen de overheersching van haar gemaal te verzetten, doch 'n tweede, met klem uitgesproken „Elisabeth!” bracht haar voor goed tot zwijgen. Ze boog zelfs ietwat 't hoofd en men zou gezegd hebben, dat ze beschaamd was. Zoo staat 'n slavin tegenover haar meester.

Tevreden over 't effect, dat z'n optreden wederom gemaakt had, liet Rasch z'n zuinigen haargroei 'n oogenblik met rust en staarde ontstemd voor zich. Hij had dan ook verschillende redenen, om kriegel te zijn. En anders niet zoo zwaartillend van aard, wist-ie zich vandaag niet zoo gemakkelijk uit z'n inzinking te verheffen.

't Liep weer mis met z'n wonderrassen-kwekerij. 't Was 'n tijd zoo prachtig gegaan. Wladimir en Pollux werden steeds vetter, zwollen, gedijden. Sier-kalebassen konden niet weliger tieren. Castor en Casimir daarentegen krompen in, verschaduwden, verijlden. Dichtersdroomen waren zoo étherisch niet. 't Viervoetersquartet had slechts nog heel vaag iets van poedels. Niet lang zou 't meer duren, of 'n nieuwe soort — wat? twee nieuwe soorten waren gekweekt! De gelukkige teler zag de merkwaardige exemplaren van z'n Canis Rassa bij voorbaat op alle tentoonstellingen bekrond. Mocht de schilderkunst hem de onsterfelijkheid niet bezorgen, z'n naam leefde dan toch voort in 't stamboek der honden. Toen, helaas, kwam de tegenslag.

Had Rasch nog over haren beschikt van genoegzame lengte, ze waren heden zeker van spijt door 'm uitgerukt. Zoowel Wladimir en Pollux als Castor en Casimir bevonden zich in 'n angstwekkenden toestand. 't Dikke en 't dunne merk hadden blijkbaar de grens van hun metamorphose bereikt. Gingen ze nog 'n streepje verder, zoo zouden ze zeker niet meer tot 't poedel-soort behoren, doch tevens niet meer... tot de levenden. Dit was 'n *obstacle*, welke de kweeker niet voorzien had. Voor welk een afschuwelijk dilemma stond hij nu! Op 't punt, z'n lang begeerd doel te bereiken, werd hij tot den terugtocht gedwongen. 't Uitvinders-vak is vol van zulke *désillusions*.

Z'n methode toch, met hoeveel geheimzinnigheid hij 't ook omgaf, bestond eenvoudig hieruit, dat hij 't eene poedelpaar onbarmhartig vet mestte en 't andere ongeveer den hongerdood liet sterven. Karbonades van 't weelderigste varken, stroop-pap, reepen spek waren nog niet goed genoeg voor Pollux en Wladimir. Voor Casimir en Castor echter was zelfs 'n aardappelschil 'n uitzonderlijke versnapering. Daarbij werden de dikken zooveel

Foto C. Steenberg.

KASTEEL NYENRODE.
KAST VAN 1631 MET JACHTFRIES

Foto C. Steenberg.

KASTEEL NYENRODE. SCHOUW IN DE HAL.

mogelijk in 'n benauwd hok opgesloten, bewogen zich zelden in vrijheid, terwijl de mageren den wildeman op z'n uitgestrekte wandelingen getrouw moesten vergezellen, zoodat de arme dieren, tong uit den bek, bij oogenblikken amechtig neervielen langs den weg. 't Eind-resultaat van deze proeven was, dat de doorvoederden op springen stonden. Hun oogen puilden uit, hun vel stond gespannen, van logheid kwamen ze nauwelijks meer van den grond. Nog één zwellung, en 't zou hun vergaan als zuster Ursula uit 't bekende verhaal. De op-rantsoen-gestelden liepen echter op hun laatste krachten. Hun botten, die ook reeds aan 't verworden waren, staken pijnlijk door hun ragge omhulling. Ze zwikten bij elken stap, oogen en staart languisseerden in wanhoop. Dus had Rasch onverwijld moeten ingrijpen. Casimir en Castor, die niet wisten hoe ze 't hadden, waren rijkelijk bekluid, besjuwd, besuikerd. Wladimir en z'n lotgenoot daarentegen werd 'n diët voorgeschreven, waarvan water en 'n weinig geprakte aardappel 't hoofdbestanddeel uitmaakte. De gevolgen bleven dan ook niet uit: 't zwaar-beproevede viertal — *Multatuli* noemde Rasch ze eens in 'n meelijdende bui — leefde op, de eene helft van de overdaad, de andere van de schriële behandeling, doch nam tevens weer meer en meer den ouden poedelvorm aan. Was al 't streven van den Bladerveelschen picturist dus om niet geweest? Hij mocht wèl neerslachtig zijn!

„Was 'k maar bij mijn konijnen gebleven”, had Rasch verzucht. „Die hadden me zeker niet zoo... „hondsch” behandeld”. Want hij had nog 'n andere, hoogst onaangename ontdekking gedaan. Vanmorgen uit z'n raam ziend, kon-ie ten duidelijkste constateeren, dat Wladimir 'n zwaar *penchant* had voor Castor, Casimir 'n meer dan lichte bevestiging voor Pollux. Was 't 'n drang naar herstel van 't evenwicht, welke den zwaarst-gebouwde de ranke deed minnen en omgekeerd? Zocht de natuur hier zichzelf weer in 't rechte spoor te brengen? Hoe ook, 't materiele werd aangetrokken door 't ethérische, 't vluchtige door 't massieve. Wat moest daar in de toekomst uit groeien? Heel z'n kwekerij werd met mislukking bedreigd.

En nu nog die onaangenaamheid met z'n schoonvader! Met dien was-ie toch al meest op gespannen voet. Hoe konden beitel en palet ook samengaan? Doch nu was er openlijke ruzie ontstaan om... 'n timmerdoos. De nog onroemruchtige Mohammed Augustus was voor enkele dagen z'n tweede levensjaar ingestapt (voor zoover hij al loopen kòn!) en bij die gelegenheid met allerlei uitheemsche klungels begiftigd: aan z'n wieg hing 'n kleine gong, waarop vader tegen zonsondergang melodisch speelde; daaromheen waren maskers van woeste krijgslieden gegroeped en sporen. Zelfs had Mohammed 'n miniatuur fez gekregen voor erg winderig weer, welk hoofddekkel 'm 't aanzien gaf van 'n sultan in den dop. Dit alles diende, om 't Oostersche *cachet* in den binnenhuize Rasch te verhoogen, wekte echter begrijpelijkerwijs de ergernis van den practischen schoonvader, wien 't artiestschap van den aangehuwden zoon toch al geld genoeg had gekost. Bij wijze van protest dan ook was die met 'n timmerdoos komen aandrigen en had gezegd: „Kijk, dat is iets, waar die jongen wat aan heeft. Daar kan-ie later z'n brood mee verdienen. Die snorregekomen, tot schoonvader met hoog-rood gelaat 't huis zijner

Foto C. Steenberg.

KASTEEL NYENRODE.
GEDEELTE VAN DE HAL.

kinderen driftig had verlaten — moeder de vrouw, die niet tegen de tram kon, vergezelde 'm nooit naar Bladerveel — en Rasch aan de deur stond te schreeuwen: „Over mijn vloer geen gehamer! 'k Heb al genoeg moeten schaven aan E-li-sa-beth! 't Is hier geen planken-za-ge-rij!”

Ja, erger had schoonvader 'm niet kunnen aandoen. 'n Timmerdoos, 't symbool van Elisabeth's jeugd, in *zijn* huis! Niet dat-ie zich schaamde over de afkomst van de meegekregen en nog te wachten duiten. Zoo kleinzielig was Lord Spinazie niet. Maar waarom Elisabeth te herinneren aan 'r prozaischen jongen tijd? Waarom 't burgerlijke met opzet in 'r te doen herleven? 't Had dadelijk invloed op 'r gehad. Was ze gister niet als vanouds aan de wasch getrokken? Persoonlijk had ze al 't kindergoed gedaan plus de rose peignoir, welke nu nog in de buitenlucht wapperde als 'n soort verdeckte oorlogs-verklaring. *Zij*, Cleo, Leda, Venus, aan de kuip! 't Was, om al 't artistieke weer voor goed in 'r te dooden! Vandaar dan ook, dat ze telkens zanikte over dien Rotte. 't Was waar: hij krèèg les om niet. Doch had de Amsterdamer er om gevraagd? Nee, 't was vanzelf zoo aangekomen, nadat *hij*, Rasch, 'm als 't ware met geweld z'n villatje had binnengeloodst. En wat betekenden die ongelukkige paar rijksdaalders, welke-ie 'm misschien in rekening kon brengen, tegenover den gr-gr-grooten slag, welchen hij zou slaan, wanneer-ie den rijken tabaks-man een of meer van z'n schilderijen verkocht? In 't leven moest je alles breed doen, was zijn stelregel. Liet dien goeien Rotte dus maar wat peuteren en rondscharrelen in z'n atelier! De sukkel deed er geen kwaad en kon des te minder van den aankoop van een zijner belangrijke werken af. Belangelooze gastvrijheid was ten slotte nog 't artikel, dat 't meeste opbracht!

Opnieuw z'n stoppelige kruin be-wrijvend, keek Rasch zijne Elisabeth weer met temmers-blik aan. Doch dra verzachtte zich die dan tot 'n milder stralen. Geheel haar houding toch wees er op, hoe ze zich andermaal geheel aan z'n wenschen onderwierp. Dat „E-li-sa-beth!” had z'n uitwerking niet gemist. Met dien bestraffenden uitroep had-ie haar in hun eersten huwelijgstijd zoo vaak verschrikt, wanneer ze zich, naar z'n zin, te veel als 'n *bourgeoise* gedroeg, bij 't poseeren de houding aannam van 'n krullenjongen, die de nijptang zoekt, in plaats van een zich lieflijk nijgende Daphné, of wanneer ze 'r sigaret niet nonchalant genoeg rookte of 'n andere on-artisticiteit beging. Vóór alles wilde ze voorkomen, dat die kwellingen opnieuw 'n aanvang namen. Liet 'r vader zooveel timmerdoozen als-ie wou, *zij* was 't prozaische leven ontgroeid. Lokte 't trouwens niet veel meer aan, op 'n mahonie-houten sofa te luieren, dan je af te sloven als 'n werkvrouw? Al 'r leden waren nog stijf van die wasch van gister. Dat deed ze nóóit meer!

Bracht ze 't al niet onder woorden, Rasch voelde toch wel zoo ongeveer, wat er in 'r omging. Goedkeurend klopte-ie 'r op den overvetten hals — ach, lang boos blijven op z'n brave Elisabeth kón-ie niet! — en zei:

„Als-ie 't nu maar niet gehoord heeft! Met zenuw-patiënten

moet je voorzichtig zijn. Die verstaan juist alles, wat ze niet aan gaat”.

Rotte echter had niets verstaan, want hij bevond zich heelemaal achter, in 't atelier. Daarbij werd-ie door iets geheel anders gepréoccupeerd, om nog oor te hebben voor wat de echtelieden vóór bespraken.

De liefhebber in kleur en lijn had zich in 't Rassaansche atelier langzamerhand geheel ingeburgerd. Hij had daar z'n eigen plaatsje, doch gebruikte veelal 't materiaal van den meester. Kon men in 't Paradijs zaliger zijn? Tevreden pruttelend was-ie vandaag dan ook weer voor z'n doek gaan zitten. Voor *zijn* part konden ze hem hier den heelen dag houden. Hij had 't best naar z'n zin, kreeg zelfs koffie of verkoelenden drank op z'n tijd. Die dorpsmensen waren toch geschikte lui. Alleen, je moest ze weten aan te pakken!

Haha! Rotte lachte als 'n geamuseerde duivel. Z'n eene oog als gewoonlijk dicht knijpend, beloerde-ie de wrakke pomp met de zonne-bloemen en den omgevallen emmer, welke-ie, langs de wegen der omzichtigheid, op 't linnen trachtte af te malen. Hij had er eerst buiten 'n schetsje van gemaakt en was 't nu binnen aan 't „voltooien”. Onderwijl overdacht-ie, hoe de „wildeman” 'm in 't begin gebiologeerd had, doch er nu zelf langzamerhand bij 'm onder raakte. O, gaandeweg kreeg-ie 't hééle dorp er onder! Verdienen ze beter? Meenden ze hem er niet tusschen te nemen? Hij had niet slecht gewild. Maar nu ze 'm van allen kant iets opdrongen, waar-ie niet om gevraagd had, zou-ie er ook van profiteren. Zoo'n buitenkansje viel je niet elken dag te beurt. Haha, om je 'n kramp te lachen! Rotte verslikte zich in 'n pret-hik, welke met schokjes bij 'm naar boven kwam. En hij gaf zich 'n klap op de knie, dat-ie z'n hand bezeerde.

Potztausend, was-ie zonder z'n pijp van huis gegaan? En sigaren had-ie ook niet bij zich. Maar wacht, die zwarte, zware van Rasch — wat die rookte, was even donker getint als de man zelf — konden er wel mee door. Als je er maar niet te veel achter elkaar van op stak! Nu, hij, Rotte, begon nooit met meer dan één tegelijk. De rest van den dag zag je dan wel verder. Bescheidenheid werd door sommige menschen nog gewaardeerd.

Ha, daar stonden ze, op de plank, naast den gember-pot. Buh, alles was hier toch even stoffig. Zelfs op 't kistje, dat elk oogenblik van z'n plaats kwam, kon je nog schrijven. „De Moriaan”. 'n Prachtmerk voor z'n gastheer! Hé, nog maar vijf stuks? Dat werd oppassen. Zou-ie? Zou-ie niét? Maar kom, wat 'n pour-parler's! Rasch hield van „breedheid”. Dus mocht er in z'n blazers duchtig gegraaid. *Hij* had de zijne eenvoudig vergeten. Dat gebeurde iedereen. En dan nam je zoolang van je vrienden.

Met geweldige paf-ploffien ontstak Rotte een van de wildemanssigaren. Ze waren van 'n buitengewone lengte en bijzonder geschikt, om op 'n stil dorp den tijd mee door te komen. Rotte waardeerde ze dan ook zeer.

Rookend, alsof er ham aan de zoldering hing, doorstapte de

Foto C. Steenberg.

KASTEEL NYENRODE.
INGANG.

Amsterdammer opgewekt 't groote atelier. Wat was 't hier ruim Rasch' schilderijen-fabriek besloeg zeker wel 'n derde van *D'Erwtendop*, zooals de artist, in 'n vroolijk oogenblik, z'n villatje had gedoopt. Je bewoog je er als op 'n voetbal-veld. Dit kwam Rotte's ongedurigheid zeer te stade.

Opeens hield-ie stil. Wat ritselde daar achter 't scherm? Muisen? O, nee. Dat zou de kleine Mohammed wel zijn.

Juist door de uitgestrektheid van 't atelier en de weinige ruimte, welke 't voor woonvertrekken had overgelaten, werd Rasch' werkplaats nog voor andere doeleinden dan voor de edele schilderkunst gebruikt. 'n Flinkke hoek onder andere, door gordijnen afgeschoten, was als „Oostersche Kamer” ingericht. Daar vertoefde vele uren van den dag, ter vroege ontwikkeling zijner artistieke neigingen, de jeugdige Augustus. En waar z'n rijk omhangen wieg zich slechts op enkele meters afstand van de veel gebruikte mahonie-houten sofa bevond, was-ie op die manier hoogst zelden van de moederlijke zorgen verstoken. Deze praktische oplossing van den kamernood deed Rasch' vernuft alle eer aan.

Rotte, nieuwsgierig wat er met den kleine aan de hand was, koekeloerde langs 't schut, dat 't dierbare leventje van den Bladerveelschen Oosterling tegen tocht moest beveiligen. Had 'n voor gevoel 'm daartoe gedrongen? Van schrik bleef de dampende meneer 'n oogenblik bewegingloos. Dan snelde-ie, z'n sigaar verliezend, holderdeholder toe. Hij kwam net nog bijtijds!

Mohammed, 't zij uit verveling dan wel door onderzoekingslust gedreven, had zich van onder de dekens en van den band, waaraan moederlijke 'm vastgeklonken had, losgewerkt en stond nu op 't punt, van z'n verheven troon te tuimelen. Was Rotte er niet geweest, de onervaren knaap had 'n leelijken smak gedaan. De man met den zeehonden-baard bracht echter redding.

(Wordt vervolgd).

JOH. W. BROEDELET.

HET BOMBARDEMENT VAN BELGRADO IN 1862.

HET zou inderdaad moeielijk zijn in Europa een land aan te wijzen, waarvan de geschiedenis zoo verward is als die van Servië in de 19e eeuw. Daar is aan den eenen kant de strijd die dit land steeds voeren bleef tegen de suprematie van Turkije, maar aan den anderen kant zien we het steeds in het ongewisse hoe zijn houding te bepalen tot Rusland en Oostenrijk. Het doet vooral in onzen tijd vreemd aan om te hooren, dat, op het oogenblik dat de Oostenrijksche monarchie bedreigd wordt door den opstand van de Hongaren, Servië in stede van den opstand te ondersteunen, integendeel een vrij-

KASTEEL NYENRODE.

JOHAN ORTT, HEERVAN NYENRODE EN BREUKELEN 1642—1701.
Naar de schilderij door Nic. Maes in het bezit van Jhr. Ortt van Schonauwen.

KASTEEL NYENRODE.

ANNA PERGERS 1650—1733.

Naar de schilderij door Nic. Maes in het bezit van Jhr. Ortt van Schonauwen.

willigerscorps onder Knicanin zendt (1848—'49) en aldus den staath elpt, met welken ze later zoo vaak in de heftigste antagonie zou verkeeren. En behalve deze buitenlandsche verwickelingen giste de binnenlandsche politiek ook in die mate, dat de heftigste conflicten niet uitbleven. Daar was in de eerste en voornaamste plaats deze quaestie: wien kwam de oppermacht in Servië toe, den vorst alleen of had hij deze macht te deelen met den senaat. Deze laatste had in 1838 een grondwet weten door te drijven meer bekend onder den naam „Ustav” waarbij de vorst belangrijke concessies aan dit lichaam doen moest, en sedert dien tijd wies zijn macht nog, zoo zelfs dat hij het recht veroverde, zich zelf aan te vullen. Maar nu verhief zich tegen deze senaatsmacht weer het parlement, dat zich ook in dezen tijd te vormen begon. Dit parlement, de z.g.n. Skupschtina, 500 leden sterk, wist door te drijven, dat in 1858 de eens (in 1839) verdreven vorst Milosch weer op den troon kwam, en deze vorst kon, gesteund door de sympathieën van zijn volk, den senaat negeren. Er bestond een zeer positieve reden, waarom de senaat zich den haat van het volk op den hals had gehaald. In tegenstelling toch met de overgrootte meerderheid der Serviërs, die in de eerste plaats Anti-Turksch was, had de Senaat steeds voeling gehouden met de Porte en had ook, gesteund door deze, zijn politiek tegen den koning kunnen doorvoeren. En als er nu één staat gehaat was in Servië dan was het wel Turkije. Dit wordt ook zeer begrijpelijk als men bedenkt, dat de Turken-staat nog altijd een hegemonie over Servië uitoefende en wel op een wijze, die de autonome ontwikkeling van dit land in den weg moest staan. Turkije toch bezette nog altijd een reeks versterkte plaatsen in het land en ook de citadel van Belgrado bevond zich in Turksche handen. Wij hebben daar dus dezen zonderlingen toestand, dat de stad Belgrado onder Servisch bewind stond, maar dat de vesting te gehoorzamen had aan een Turkschen commandant. Nu is, vooral sedert het weer aan de regeering komen van Milosch al het streven van de Serviërs er op gericht, van die knellende band verlost te geraken, en dit trof vooral onder Milosch' zoon Michael zoo ver doel, dat de Turken ten minste uit Belgrado verdreven werden. Eerst echter zou de stad nog een bombardement moeten verduren.

Wij schrijven 1862, en de stemming van de Serviërs is alweer dubbel geprikkeld, omdat de broeder-volkeren in Bosnië en Montenegro in een opstand gewikkeld zijn tegen de Turken. Voorloopig bepaalde men zich er toe defensieve oorlogstoerusting te maken, maar er was maar heel weinig voor noodig om den beker te doen overloopen. En dit kleine voorval greep ook inderdaad plaats. Even buiten Belgrado ontstond op den 15den Juni ruzie tusschen een aantal Serviërs en eenige Turken, die bij een bron water willende putten, met elkaar in twist waren geraakt over de vraag, wie het eerst scheppen mocht. Bij de handtastelikheden, die nu volgden, werd een Serviër gedood. De Servische

politie sleepte een paar Turken, die van dezen moord verdacht werden, mee, maar kwam nu in aanraking met de Turksche wacht uit de citadel. Een algemeen tumult ontstond. Niet alleen werd uit de huizen geschoten, neen de Turken gebruikten ook hun moskee's voor dit doel, terwijl de Serviërs zich gereed maakten, de Turksche winkels te plunderen. Niet dan met de grootste moeite gelukte het, althans voor dien dag, de rust te herstellen en alle Turksche bewoners grepen deze gelegenheid aan om zich in de citadel te nestelen. Want inmiddels was de stadsbevolking versterkt door talrijke Serviërs van het platteland, die mede hun hulp aanboden om de Turken te verdrijven en ook vorst Michael zelf, die tijdens het begin van het tumult niet in Belgrado vertoefd had, begaf zich ijlings daarheen. De Serviërs waren wat hun aantal aangaat, in het voordeel, maar de Turken beschikten omgekeerd over betere amunitie, een paar vrij goede kanonnen stonden ter hunner beschikking. Hierop vertrouwend waagden de Turken een uitval naar de stad, maar ze moesten ten slotte weer in hun versterking aftrekken; toch verspreidden de granaten, bommen en 50 ponders, die ze van de citadel uit in de stad wierpen, groote ontzetting. Michael stelde een zeer voorzichtige proclamatie op, voorzichtig hierom, omdat hij de burgers aanried een zuiver defensieve houding aan te nemen, en dus vooral door barricades den vijand tegen te houden. Vergezeld van de consuls van Rusland, Frankrijk, Engeland en Pruisen, die hij door deze gematigde houding voor zich had gewonnen, hield hij toen een inspectietocht, ten einde al deze barricaden in oogenschouw te nemen. Tevens bracht hij den consuls overtuigende bewijzen bij, welke schade de Turken in de stad hadden aangericht. En hierdoor kwam het ook, dat de groote mogendheden zich in de Servische aangelegenheden gingen mengen; vooral Engeland speelde hierbij een leidende rol. Zulk een druk oefenden ze op het hof te Constantinopel uit, dat de commandant van de citadel, Aschii Pascha, in wien men den hoofdschuldige zag, zijn ontslag kreeg. Er vond nu een groote gezanten-bijeenkomst te Konstantinopel plaats, waarmede het conflict Servië-Turkije eigenlijk reeds tot een Europeesche aangelegenheid was verheven. Beider eischen stonden hier tegenover elkaar, Turkije wilde bij beëindiging van den strijd het status-quo, zooals dit voor het bombardement geweest was, Servië wilde, dat de Turken de versterkte plaatsen uit handen zouden geven. Vooral door den invloed van de Engelsche politiek, die toen nog geen verzwakking van Turkije wenschelijk achtte, werd besloten, dat de Turken toch nog garnizoenen in den citadel van Belgrado zouden behouden, maar dat eenige andere versterkingen van minder beteekenis (Sokol en Uzice) gesloopt werden. Eerst 5 jaar later zou het den Serven gelukken den Turksche druk verder af te wentelen.

S. V. PRAAG.

Merkwaardige Tarieven.

IN de achttiende eeuw kon men hier te lande aan den wand van de werklokalen der admiraliteit een lijst met merkwaardige tarieven vinden. Daarop stond n.l. nauwkeurig aangegeven, hoeveel de soldaten, die in dienst van den staat letsel bekomen hadden, voor in den oorlog verminkte ledematen of voor het verlies van andere lichaamsdeelen aan schadeloosstelling konden vorderen.

Het is wel interessant in deze dagen, nu Europa weer dreunt van oorlogsrucht, dat lijstje eens na te gaan. Bovenaan stonden natuurlijk de oogden. Voor het verlies van beide werd 1500 gulden vergoed, één oog werd op 350 gulden getaxeerd. Het verlies van de beide armen stond gelijk met dat van allebei de oogden. Voor het gemis van den rechterarm werd 450 gld., voor dat van den linkerarm 350 gld. uitbetaald. Wie de beide handen verloor, kreeg een schadeloosstelling van 1200 gld.; het gemis van de rechterhand werd met 350 gld.,

BELGISCHE VLUCHTELINGEN IN DE STIFTSKERK TE WEERSELO.
HET KERKJE MET (RECHTS) HET STORKENHUIS.

dat van de linker met 50 gld. minder vergoed. Hij, wien de beide beenen werden afgeschoten of afgekneld, kon aanspraak maken op een vergoeding van 700 gld.; één been werd op de helft getaxeerd. Voor het verlies van de beide voeten kreeg men 450 gld., voor dat van één 250 gld.

Men ziet hieruit, dat ook op het gebied van de ongevallen de „prijs des levens” zeer aanmerkelijk is gestegen.

JOHAN DE ZEEUW.

Belgische Vluchtelingen in de Stiftskerk te Weerselo.

EEN simpel oud kerkje, omgeven door een krans van zwaar geboomte. De verweerde muren zijn opgetrokken van natuursteenbonken en al schond de menschenhand van later dagen

BELGISCHE VLUCHTELINGEN IN DE STIFTSKERK TE WEERSELO.
DE ZUIDZIJDE DER KERK.

veel van het oorspronkelijk monument, de twee gevels der wester- en zuiderzijde, die onbepleisterd bleven, spreken van eene hóóg opklimmende geschiedenis.

Van die geschiedenis thans alléén dit: Eens stond hier midden in de marke Weerselo een uitgestrekt complex gebouwen, te zamen vormende het klooster van Weerselo, waarvan prior Hildebrand uit Utrecht in 1152 als eerste Abt genoemd wordt. Omstreeks 1400 werd het een adellijk benedictijner nonnenklooster, welks bewoonsters („canonnicessen") onder leiding stonden van eene Abdis, benoemd uit de dames van den Overijsselschen adel. Nog een eeuw later wordt Weerselo een protestantsch wereldlijk stift, zijn bezittingen komen aan het college van Ridderschap en Steden van Overijssel, zijn inkomsten en uytgangen worden door de adellijke rentmeesters uitgekeerd aan de Overijsselsche freules.

In de wisseling der tijden verviel het eene kloostergebouw na het andere; alléén een oudere van dagen kan thans nog den bezoeker vertellen van de vikarie, den poorten-smid, het brouwhuis, het kapittelhuis — maar dit alles is sinds lang met den grond gelijk gemaakt. Staan bleef alléén de 18de eeuwse pastorie, het zoogenaamde „Storkenhuis" en het Kerkgebouw, zij het ook ten deele bepleisterd en verknoid.

Hoe menigmaal bezocht ik op vredige zomersche dagen dit vroegere middelpunt van geestelijk leven. Maar thans geen zomer en geen vrede! Nu jaagt de winterstorm door de eeuwenheugende linden om het Storkenhuis. Zijn bewoner, de éénige dokter der uitgestrekte plattelands-gemeente, werd opgeroepen om in dezen oorlogstijd het Land te dienen en maandenlang reeds staat het hooge huis met zijn roode pannendak triest verlaten aan de gracht. En het oude kerkgebouw opende zijn deuren voor de slachtoffers van den oorlog.

Midden October zijn ze hierheen gekomen, de van huis en hof verdevenen. Op zachten aandrang van het hoofd der gemeente stelden dadelijk de kerkvoogden hun protestantsch bedehuis voor de Belgen open en gaarne stelde de gemeente zich tevreden met haar godsdienstoefeningen te houden in het wel wat kleine catechisatie-lokaal. Sindsdien, wat een dagelijksche zorgen voor den predikant, zijn echtgenoot en gemeenteleden om dat veertigtal roomsche kerkbewoners te kleeden en lichamenlijk en geestelijk te verzorgen!

Zoo zijn hier dan nu onder de hooge kruisgewelven de legersteden gespreid. Praktisch zijn de kerkebanken belegd met stroo en dekens en kussens en een kolomkachel, vreemd staande in de antieke omgeving, verwarmt de ruimte voldoende.

Welk een stroom van tegenstrijdige herinneringen en gevoelens komt hier op den bezoeker aan! Hier en daar liggen stroo en peluw tegen de reusachtige Bentheimer grafzerken, getooid met de wapenschilden der „in Christo entslapen Hoog Edele en Dogen-trike jofferen in Werselo". Van enkelen kunt ge nog de klinkende namen sporadisch lezen: Gustova dogter van Gladbeeke, Elizabeth van Monster thoe Surenborch, Neze van Welvelde, Geertruid van Hoevell tot Hoickinck voerden hier eens hun scepter. Anders, in gewone tijden, zoekt een stille boerenbevolking hier opbouw in kinderlijk geloof; sinds eeuwen werden hier gedoopt en getrouwd en zaten hier in vrome aandacht bijeen zij, wier saksische namen nog heden ten dage in zwang zijn gebleven als: Swenne, Sina, Femia Groote Olde Beverborg, Hille in 't Olde Tössink, Loeks Lutke Veldhoes; Graats, Jans, Berts Johannink, Wolberink, Aornink. . . . Nu slenteren en klappen en slapen hier de uit het Zuiden gevluchte Guilliam, Pierre, Clotilde, Clementine, Mar-

guerithe en Louise. Hun Antwerpsche sjaaltjes hangen over het Romaansche doopvont van anno 1200 en zooveel, hun doktersfleschjes tegen influenza staan op het oeroude offerblok met meer dan dubbele sloten, hun klompen en muilen drogen bij de gothieke grafzerken van abten en prelaten, hun kledingstukken hangen aan dennensleten, die reiken van de fonkelende zeventiende eeuwse kaarsekroon tot de zware draagsteenen in den muur.

Ik moet bekennen, dat het mij hier vroeger dikwijls gegaan is gelijk een bezoeker van 1909 bij het verlaten van Weerselo neerschreef: „Bij het weinige dat van dit historisch monument gespaard bleef, verlaten wij Weerselo slechts ten halve voldaan". Nu echter, nu maakt de weemoedige spijt over vroeger hier gepleegd vandalisme plaats voor een gevoel van oprechte bewondering voor deze kleine, arme protestanten-gemeente, die onder voorgaan van een krachtig predikant, geld en goed en moeite over heeft om het leed der Belgische daklozen naar vermogen te verzachten.

Almelo, Dec. 1914.

G. J. TER KUILE.

GRETA'S SINTERKLAAS.

Aan Marie Greje.

DIEN avond bleef Greta niet als gewoonlijk bij het afnemen van de tafel, waarvan ze om half zes opstond. Het was dan zoowat de eenige rustige gelegenheid om eens enkele woorden met de oude juffrouw te wisselen, die haar nu reeds vier jaren verzorgde. Hoe glunderde dan het sloofmenschje als haar juffrouw, de eenige die ze en pension had, waardeerend sprak over haar menu-afwisseling!

Als tweeëntwintig-jarige was Greta leerares in het Engelsch aan de meisjes-hoogere-burgerschool geworden, vier jaar was ze nu reeds aan die school verbonden. Wat had ze er al veel beleefd, veel liefs, maar ook veel krenkends ondervonden van enkele leerlingen, die soms de grofste toespelingen durfden maken op haar plompe voeten, die in 't geheel niet bij haar rijzig figuur pasten.

Vier jaar, . . . een heele tijd, overwoog ze, terwijl ze zich te binnen bracht dat ze zelfs al enkele oud-leerlingen was tegengekomen achter 'n wagen, waarin 'n kindje. O, dat had haar laatst zoo getroffen van Kathe Lieshout, die haar altijd gekweld had. Die vrouw misgunde ze bijna dat geluk, dat haar zelfs een foltering werd nu ze besefte dat het voor haar wel niet meer zou zijn weggelegd. . . .

Greta had de juffrouw gebeld en was snel naar haar slaapkamer geloopt om elk praatje te vermijden, gebukt als zij ging onder het leed dat herdenking van kortstondig geluk meestal brengt. Wat had haar droom maar even geduurd. . . .

Nog steeds hoorde zij in de voorkamer wegberging van eetservies, wat haar ongeduld deed toenemen. Snakken deed ze naar alleen zijn. Ze wilde haar deur afdraaien, zich een hoekje maken bij de kachel, 't tochtscherm er omheen, een staand lampje op een kleine tafel in den kring, zich in 't moois van Bacon's „Of love" en „The Ruined Girl" van Crabbe verdiepen en bovenal Chopin spelen, die zoovele herinneringen borg. . . . Zóó hoopte ze dan haar hel-opflikkerende gedachten aan 't geen eens was wel onder de knie te krijgen.

Op een makkelijk stoeltje naast haar bed liet ze zich neervallen en deed een kleine rood-gekapte schemerlamp zwakjes gouden. Voor zich zag ze vaag de omtrekken van de groote portretten harer ouders in de open vakken rechts en links naast de deur die naar de voorkamer leidde, en dichter spreidde zich het net harer weemoed over haar stemming uit.

Hoe kort waren ze na elkander gestorven en wat hadden zij hun kinderen goed gedaan waar ze slechts konden! Was het geen zestien jaar geleden al, dat ze den laatsten St. Nicolaasavond meevierden? Moeder zong en speelde toen, evenals andere jaren, in den vooravond alle teedere wijzen van sinterklaas-versjes; en de herinnering aan die melodieën, die ze als heerlijke schatten in haar hart bewaarde, deed haar oogen vochtig worden. Voelde ze toen wel goed het weldadige harer jeugd? Ze zou oud geweest moeten zijn om het geluk te beseffen van jong te zijn in die omgeving. . . Straks zou ze die wijsjes zelf spelen en zich dien tijd weer eens inleven; o, dat ze dan het aanhoudend denken aan dat andere mocht vergeten dat haar soms in starre moedeloosheid deed voortleven. . . haar kort geluksbestaan door Ernst, met wien ze nu al getrouwd zou zijn geweest, als hij haar niet ontrukkt was, 'n paar jaar geleden, als jong controleur op een uithoek van Borneo. Hoe nobel had hij steeds zijn eigen belangen op den achtergrond weten te houden, door niet eerder aan trouwen te willen denken

BELGISCHE VLUCHTELINGEN IN DE STIFTSKERK TE WEERSELO.
DE „VESTIAIRE"-HOEK.

voordat hij een dragelijke standplaats had, waar hij zijn Greta een niet al te somber bestaan kon aanbieden, omdat hij toch zoo aanhoudend van huis moest zijn...

Met holle oogen, in zwevende, vage sturing, betreurde ze 't voor den zooveelsten keer opnieuw fel, dat zij daarop ooit had kunnen ingaan. Zeker, ze had 'm met meer klem moeten overtuigen dat de verwezelijking van haar liefdedroom niet afhing van een geografisch begrip. Het was toch overal goed waar hij was... Bracht zij er in die dagen iets tegen in, dan trachtte hij haar het jaar wachten als iets onbeduidends voor te stellen; en zij die hem liefhad en 'm niet wilde dwarsboomen had, ten slotte zwijgend toegegeven. Hij zou toch wel een practischen kijk op de toestanden daar hebben!

Eenzaam was hij gestorven, die lieve jongen met zijn fijnen aanleg.

Met een leedtrek, die om haar mond beefde, liep ze langzaam naar de thans verlaten voorkamer, sloot ramen, blinden en overgordijnen, en draaide de deur af, na de juffrouw gevraagd te hebben, haar voor kleinigheden niet te storen; zoo gevoelde zij zich eindelijk troostend alleen, alleen met haar gedachten.

Dan haalde ze in een wonderlijk verlangen om de schrijning harer ziel te volmaken, de herinneringen aan Ernst uit de linnenkast, in een kleine eikenhouten kist opgeborgen. Op het deksel zijn laatste groote portret, in 't wit, het blonde hoofd met die zachte blauwe oogen. Wat was ze ontsteld, een paar dagen geleden, toen ze in de hoogste klasse „De Koopman van Venetië" behandelde, en een der meisjes Portia's woorden vertaalde: „O, o, die oogen, zij hebben mij betooverd en verdeeld, 'k ben gansch van u." Gestaard had ze daarna, nog lang nadat die klanken waren weggestorven, totdat ze door het gegiechel van enkele meisjes tot de werkelijkheid teruggeroepen was. Ze liet Ernst's blik koesterend op zich inwerken en voelde dan eensklaps weer het leed om hetgeen gebeurd was en dat nooit geheel zou kunnen verdwijnen, omdat de oorzaak niet was weg te nemen,

Nu bekeek ze zijn vele foto's van huis en hof op Borneo, betastte, alsof 't alles frêle maaksel was en bang het te ont-heiligen, zijn enkele cadeau's... Hier had ze waar ze naar zocht: zijn laatste St. Nicolaasgeschenk: 'n paar speksteenbeeldjes, mystiek, vol schoonheid van compositie en afwerking, een hij en een zij, de gelaatsuitdrukking van devotie en zielenadel. Er bij geschreven had hij niets, maar zij voelde en zag er in de hoogte zijner gevoelens: zóó beschouwde hij haar, zóó was hij zelf. En begrijpen deed ze instinctmatig dat de liefde van Ernst zóó sterk was, dat die levenslang zijn paden rein zou hebben gehouden.

Zou ze ook brieven lezen? Neen, dat kón ze niet. Wat ze nu wilde was zich dompelen in Chopin-weelde, nu teere dan heftige sensaties doorleven. Door hem te spelen handelde ze in Ernst's geest, want met hoeveel triumpf had hij haar niet geschreven, een maand nadat hij op Borneo was aangekomen: „Elke gedachte aan verveling is nu buitengesloten: ik heb een piano laten komen, wel niet mooi, 't is er toch een; en Chopin ligt geopend op m'n kastje".

Voor haar, zoo besefte ze, zou geen geluk meer kunnen bestaan dat door een man werd aangebracht; want wie was er als Ernst? En met eenigen wrevel dacht ze thans aan de vele attenties, haar door Willem Eversz, een neef van den geliefden doode, sedert enkele maanden bewezen.

Soms als zij zaakrijk redeneerde, en de hogere aspiraties door de sleur van het nuchter, practisch leven in 't gedrang kwamen, meende zij wel eens er misschien goed aan te doen een huwelijk met Willem te sluiten, die, hij mocht dan geen hoogvlieger zijn, toch een man van goede menselijke kwaliteiten was. Zou ze dan tevens niet verlost zijn van de school en het gesar van enkele meisjes, die haar het leven op elke manier trachtten te vergallen, waartegen niet opwoog de aanhankelijkheid van de goed-willenden, die meestal om dien aanleg niet krachtig genoeg waren om tegen de kwaden op te tornen?

Willem Eversz... Eigenlijk kon ze zijn uiterlijk niet verdragen om dien karakterloozen neus en dien dommen trek om den mond. En dan zijn laat slagen, met een der laagste nummers voor surnumerair der belastingen waar hij nota bene laatst nog wel om gegrinnikt had... Hier zou zij wellicht nog overheen kunnen stappen, maar zijn niet-houden van muziek en zooveel meer, dat kon zij niet aanvaarden. Zoo vond ze 't bijna onvergeeflijk dat hij haar bij de kennismaking (Ernst had hem destijds voorgesteld) had meegedeeld, niets om muziek te geven en nooit naar een concert, trouwens ook naar geen comédie te gaan, terwijl hij thans elke muziekkuitvoering en toneelvoorstelling bijwoonde en haar, hoe zij zich ook trachtte te verschuilen, steeds in de pauze wist te vinden om haar aan te spreken en te vervelen met zijn afgrijselijk banale opmerkingen. Dit vond ze behalve vervelend ook onwaardig; een man moest naar zijn beginselen blijven handelen, en geen liefde voor de kunst huichelen als er een vrouw in 't spel kwam; dit eischte zij. En mocht ze, gesteld dat ze hem huwde, niet verwachten dat hij haar later alleen naar de concertzaal zou laten trekken? Ook zijn daad van onlangs, het bijwonen van een opvoering van Shakespeare's „Hamlet", vond ze laf, terwijl hij vroeger gezegd had, 't vervelend knutselwerk te vinden.

Toch had hij iets goedigs, iets gemoedelijks, wat haar elken keer opviel als hij haar nu en dan quasi-toevallig, even vier uur

BELGISCHE VLUCHTELINGEN IN DE STIFTSKERK
TE WEERSELO.
VLUCHTELINGEN VOOR HET HOOFDPOORTJE.

dicht bij haar school tegenkwam. Stellig, hij zou haar op de handen dragen, elken wensch vervullen, haar een zekere positie verschaffen...

Maar stelde het huwelijk geen hogere eischen? Er zijn toch weinig mannen zoo volmaakt, en Willem behoorde er ongetwijfeld toe, dat zij een vrouw verhinderen minstens één maal per dag

BELGISCHE VLUCHTELINGEN IN DE STIFTSKERK
TE WEERSELO.
BIJ DEN PREEKSTOEL.

te betreuren dat zij een man heeft, of de vrouw gelukkig te prijzen die er geen heeft. Zou het niet een dwaasheid zijn in ernst te willen denken aan een huwelijk uit andere overwegingen dan de eenig menselijke: waarachtige liefde? Geen vormomming zou in staat zijn een liefde te veinzen waar zij niet is. O, ze voelde 't zoo diep, dat je in het leven nooit een gewichtigen

BELGISCHE VLUCHTELINGEN IN DE STIFTSKERK
TE WEERSELO.
DE TOT BEDDEN INGERICHTE BANKEN.

Ver. Foto-Bureaux

HET NEDERLANDSCH-INDISCHE LEGER, IN GEREEDHEID GEBRACHT VOOR EEN MOGELIJKEN AANVAL.
OEFENINGEN DER INDISCHE ARTILLERIE.

stap moogt doen zonder innige overtuiging, nooit je geweten in slaap moogt sussen, vooral niet waar het liefde geldt, omdat zich dit toch bitter wreekt. In háár huwelijk zouden vele lichtende vizioenen moeten glanzen! Hoe vele vrouwen zagen niets van het leven dan een stukje van de zon en de dagelijksche beslommeringen, die toch geen hogere aandoeningen geven! Dit zou haar lot zijn als ze een leven naast Willem aanvaardde. „Eens was ik een onbeschreven blad, thans ben ik een boek van indolentie”; in deze enkele regels zou ook de geschiedenis van haar leven opgesloten kunnen liggen, als zij zich niet hoedde voor een nooit goed te maken dwaasheid.

Toen ze voor de piano ging zitten, om uiting te geven aan wat haar wezen beheerschte, wist ze wat ze wilde. Liever haar schoolleven met nog meer schaduwplekken als het wezen moest, dan een vegeaterend bestaan om maar getrouwd, om geborgen te zijn. Want dan had ze ook de onmisbare overtuiging te handelen in den geest van Ernst, in wiens sfeer van zachtheid en kunst en mannelijkheid ze zich bleef koesteren. Ze zou harder werken dan ooit: arbeid bevrijdt van leed en maakt de menschen gelukkig, had ze steeds ondervonden. En ze voelde allengs een hevige kracht in zich oplaaien, want dat wat zij voelde dat haar richting moest zijn, was niet het uitvloeisel van een „voornemen”, — dit pakt zijn koffer en mist den reiswaagen, — maar van haar „wil”, die te voet vertrekt en op tijd aankomt, zooals haar vader placht te zeggen.

In deze stemming zette zij Chopins 3^e sonate in. Een heerlijk gevoel van blijdschap doortintelde haar, nu zij met zich zelf afgerekend had; en haar gevoelens voor Ernst kregen er hogere wijding nog door, terwijl verontwaardiging over wat zij wel eens als mogelijk aangenomen had, haar met woeste golven naar het hoofd steeg; een weerklink van dit alles vond haar ziel in het allegro maestoso en het scherzo.

Bijna had zij het weemoedig-getint cantabile van het largo geëindigd, toen zij werd opgeschrikt door een hevig gebel dat haar adagiostemming lam sloeg! Als het geen Sinterklaasavond

Ver. Foto-Bureaux

HET NEDERLANDSCH-INDISCHE LEGER.

Een afdeling der troepen. Links op den voorgrond een Japansche velikkeuken, bij het leger in gebruik, getrokken door twee kleine paarden, bediend door twee man, en voldoende om het middagmaal voor 900 personen te bereiden.

geweest was, had zij kunnen denken dat het huis in brand slond. 'n Oogenblik later werd aan de deur getikt en vroeg het sloofje of Greta wou openmaken. Met een veelzeggenden knik gaf zij haar eenige pakketten over: „Ik dacht juffrouw, 'k zal nu maar niet langer wachten met wat te brengen. Die kleine zijn in den vooravond gekomen, dit groote (het oude lichte in verstandhouding) bracht 'n meneer.... 'k geloof wel dat 'k 'm ken, al liep-ie hard weg....”

Greta hinderde dit toespelen op een vermoed-wordende affectie waaraan zij geen voet zou geven.... „Wie dan juffrouw?” vroeg ze kort en ernstig.

„Wel, d'ontvanger van het dorp, hier vlak bij, die u wel eens thuisgebracht heeft....”

Van Willem? dacht ze, Zwijgend nam ze het pak aan en toonde in haar houding het verlangen om alleen gelaten te worden. Ja, 't was zijn hand, ze herkende haar duidelijk.

Wat was ze blij, in haar hart afgerekend te hebben met dezen man, die terwijl hij in de stille buurt toch duidelijk de muziek had kunnen hooren en moest weten dat zij speelde, omdat zij de eenige was die

de voorkamer aan straat bewoonde, niet eens de slotmaten van het largo had afgewacht, maar gebeld, zooals alleen 'n mensch zonder eenigen hooger aanleg kan doen. Hij en muziek, hij en het besef van een largo dat bijna uit is.... O, hoeveel fijner besnaard was Ernst toch, die zelfs wachten bleef met zijn begroeting tot zij haar stuk uit had en onhoorbaar zich neerzette, terwijl zijn gelaat zich verfijnde onder de bezieling van haar spel.

De inhoud van het pak, wat deerde 't haar eigenlijk? Met vaste handschreef zij het adres van den afzender er op en een briefje, waarin zij in zachte termen haar opinie over hem neerschreef.

Toen blijde staag geluk ^{*} in haar wezen, en onder dien indruk leefde zij haar jeugdijaren weer in, en begon ze, met zachte vingers, streelend de toetsen met liefdebaar, en met een ziel zoo broos als wat daar uitgelicht zou worden, de Sinterklaasliedjes uit lang vervlogen tijden.

En 't was haar of vader en moeder haar toewenkten en Ernst haar liefdevol aankeek, terwijl de glorie zijner nagedachtenis haar koesterend omstraalde.

G. C. GREFE.

De vijand te Elburg en Franeker!

HET is droevig, te zien hoeveel schoons, door kunstzinnige voorgelachten opgericht, door den oorlog te gronde gaat; men denke slechts aan België. Gelukkig, dat ons land ook *deze* ellende wordt bespaard, hebben allicht sommigen onzer lezers gedacht. Zij, die zoo denken, vergissen zich: ook bij ons wordt verwoest en vernietigd. En wel door onze eigen landgenooten!

Ik behoef ze niet meer bij name te noemen, die raadsleden te Elburg en Franeker? Grinnekend om hun boos bedrijf loopen zij vrij rond, deze piëteitlooze heeren, die de waarde van een

oude stadsmuur beoordeelen naar het meer of min „ingevretene” van de afzonderlijke steenen, waaruit zij is opgebouwd, die werklozen geen beter werk weten te verschaffen, dan door een stukje stadschoon onherstelbaar te vernietigen.

Elburg, dat in 1773 zijn sierlijk raadshuisje verknoeide, heeft sinds dien niets geleerd! Achter den nu smakeloozen voorgevel zetelen thans nog vroede vaders met zülke denkbeelden!

En Franeker, nóg het schilderachtigste stadje van Friesland, al werden zijn drie land- en vier waterpoorten in de vorige eeuw afgebroken; het Oosterbolwerk met zijn prachtig geboomte wordt afgegraven van Dijkstraat tot Leeuwarderend, dit laatste (een grachtje) wordt gedempt, *alleen met 't oog op werkverschaffing!*

Dit gebeurt in ons land, in dit jaar.... Och dat men nog terug kon! Wij hebben een ander voorstel. Laat er werk verschaft worden door het doen bouwen van een huis waarin de 7 Elburgsche en 8 Franekersche raadsleden worden opgesloten, opdat zij hunne steden niet meer roekeloos kunnen vernielen. Plaats voor meer dan 15 personen verdient aanbeveling.